

Programma commissaris: dr.ir. P.Th.L.M. van Woerkom, tel. 070 – 3070275, e-mail pthlmvanwoerkom@gmail.com
Secretaris Histechnica: ir. D. de Hoop, tel. 015 - 2141717, e-mail dgdehoop@gmail.com
Secretaris KIVI afdeling Geschiedenis der Techniek: hr. C. Huisman, tel. 079 – 3315294, e-mail traxop@xs4all.nl

Delft, 10 januari 2016

Geachte leden,

De besturen van de vereniging **Histechnica** en van de **KIVI Afdeling Geschiedenis der Techniek** hebben het genoegen u uit te nodigen tot het bijwonen van een voordracht te houden door drs. J.J. Havelaar, met titel:

DEN HAAG INDUSTRIESTAD

> **Datum: zaterdag 13 februari 2016.**

> **Plaats: Science Centre van de TU Delft,
Mijnbouwstraat 120, 2628 RX Delft.**

> **Programma:**

10.30 uur: Gebouw open; ontvangst met koffie.

11:00 uur: Voordracht door drs. J.J. Havelaar

(Rijksuniversiteit Leiden en Stichting Haags Industrieel Erfgoed.)

11:45 uur: Pauze.

12:15 uur: Vervolg van voordracht / afsluitende discussie.

12:45 uur: Einde bijeenkomst.

Aan het bijwonen van de voordracht zijn geen kosten verbonden. U bent met uw introducés van harte welkom.

Voor het goede verloop van de bijeenkomst (met name voor de catering) wordt men vriendelijk verzocht zich tevoren aan te melden, **uiterlijk zaterdag 6 februari a.s.**

> **Hoe aanmelden:**

- per e-mail (voorkeur) naar pthlmvanwoerkom@gmail.com met vermelding:
"Aanmelding voordracht 13 februari met [aantal] introducés"
- of telefonisch, of per brief aan de Programma commissaris (zie brievenhoofd).

> *Samenvatting van de voordracht op zaterdag 13 februari 2016:*

DEN HAAG INDUSTRIESTAD

Een titel die voor velen nog steeds de wenkbrauwen doet fronsen, maar toch ... er zijn gegevens genoeg voor om dit te onderbouwen. Wat denkt u van het eerste geplande industriegebied van Nederland in de Haagse Laakhaven, de zesde metaalnijverheidstad van ons land, radiostad – met de eerste wereldwijde uitzending in 1919 uit de Beukstraat - de ontwikkeling van de plaatradiator, de productie van de eerste autogordel in Europa, de productie van de Solex voor de Nederlandse markt... en zo zijn er nog meer voorbeelden te noemen. Den Haag heeft een rijk industrieel verleden met bijzondere fabrieken, utilitaire bouwwerken en industriehavens.

Bij deze lezing wordt ingegaan op de industriële ontwikkeling van de stad met industrieën als ijzergieterijen, meubelfabrieken, voedingsmiddelen industrie, maar ook op de stedenbouwkundige consequenties hiervan. Van een historische binnenstadshaven naar het eerste moderne industrieterrein annex haven, de Laakhaven en de latere Binckhorsthaven.

Ook wordt ingegaan op de activiteiten van de *Stichting Haags Industrieel Erfgoed (SHIE)*, die sinds 1993 actief is in de regio Den Haag om het industriële verleden voor het voetlicht te brengen. De SHIE gaf diverse publicaties uit over onder meer De Oude Haven van Den Haag, de Zuivelindustrie, Haagse ondernemers en hergebruik van industrieel erfgoed. Daarnaast is de SHIE betrokken geweest bij diverse tentoonstellingen en werden verschillende routes samengesteld langs industrieel erfgoed. Ook werden projecten geïnitieerd als “Muurvlakte te Huur” (restauratie van geschilderde muurreclames), economische geschiedenis van Den Haag en in 2015 het project “Made in The Hague – Jaar van het Industrieel Erfgoed”. Lezingen, rondleidingen en presentaties maken onderdeel uit van het uitdragen van het thema industrieel erfgoed.

Er wordt veel onderzoek gedaan naar een grote diversiteit aan thema's en bedrijven. Dit onderzoek wordt gepubliceerd in het kwartaalbulletin van de stichting: *Haagvaarder* en op de eigen website (www.shie.nl) o.a. in de rubriek ‘Echo's van de werkvloer’. In voorbereiding is een website, in samenwerking met het Haags Gemeentearchief, over historische Haagse bedrijven. Met dit alles levert de SHIE zicht op een breed landschap van het historische industriële erfgoed.

> *Informatie over de spreker, drs. J.J. Havelaar:*

Koos Havelaar is kunsthistoricus en sinds zijn afstuderen in 1983 aan de Rijksuniversiteit Leiden als onderzoeker actief op diverse gebieden, met als belangrijkste invalshoek het industrieel erfgoed. Het onderzoek betreft veelal Den Haag en directe omgeving. Het resulteerde in een diversiteit aan publicaties. De belangrijkste daarvan zijn: *‘Als men met de Trekschuiten van Delf den Hage inkomt...’*, *De oude haven van Den Haag*, *De metaalpletterij en ijzergieterij L.I. Enthoven & Co*, *De Laakhaven. Beeld van een industrielandchap*, *De Binckhorst, bedrijventerrein in beweging*, en *Nieuw in Oud. 20 jaar herbestemming Haags industrieel erfgoed*.

Koos Havelaar is één van de oprichters van de SHIE en sinds de oprichting voorzitter. Hij geeft leiding aan de diverse projecten van de stichting, zoals afgelopen jaar bij het project “Made in The Hague” waarbij een breed publiek kennis kon maken met het industriële verleden van de stad.

Komende activiteit: - zaterdag 12 maart 2016:

Algemene Ledenvergadering van de KIVI afdeling Geschiedenis der Techniek,

gevolgd door de voordracht “Historie en ontwikkeling van Hoogovens IJmuiden”,
door de heer W. de Wit (Stichting Industrieel Erfgoed Hoogovens).